

HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

2015-08-24

Institutionen för hälsa och lärande
Yrkeslärarprogrammet

VFU- DEN VERKSAMHETSFÖRLAGDA UTBILDNINGEN I YRKESLÄRARPROGRAMMET 2015

INFORMATION OCH RIKTLINJER FÖR STUDENTER, VFU-HANDLEDARE OCH REKTORER

Denna information riktas till studenter, VFU-handledare, rektorer, VFU-samordnare samt lärare vid Högskolan i Skövde som undervisar i Yrkeslärarprogrammet. Samtliga studenter får ett exemplar vid utbildningsstart. Riktlinjerna behandlas i samband med varje kursstart tillsammans med övriga VFU-relaterade dokument. Information om lärarutbildningen samt VFU kan hämtas via www.his.se/Utbildning/Hitta-utbildning/vara-program/Yrkeslararprogrammet/

Innehåll

YRKESLÄRARPROGRAMMET.....	3
Yrkeslärarprogrammets nationella och lokala mål.....	3
VFU I YRKESLÄRARPROGRAMMET	5
Översikt programstruktur	5
VFU-skola/placering	7
VFU-ansökan för den student som inte arbetar som lärare.....	7
VFU för den student som arbetar som yrkeslärare.....	7
Validering av VFU	8
UTFORMNING AV VFU	8
STUDENTENS ANSVAR	9
VFU-HANDLEDARES ANSVAR.....	10
SKOLLEDNINGENS ANSVAR	10
HÖGSKOLANS ANSVAR.....	11
VFU-BESÖK.....	12
ÖVRIGT	14
Bedömning	14
Ej uppnådda mål i VFU.....	14
Frånvaro	15
VFU utomlands	15
Sekretess och tystnadsplikt.....	15
Registerutdrag	15
Försäkring	15
Avtal	15
Allmänna råd för likabehandling av studenter	15
Programråd	15

YRKESLÄRARPROGRAMMET

Inför höstterminen 2011 reformerades svensk lärarutbildning. Nya lärarexamina och en ny nationell examensordning beslutades. En av nyheterna var att det nu inrättades olika lärarexamina för olika lärarkategorier. En av dessa examina är yrkeslärarexamen. Höstterminen 2011 startade Yrkeslärarprogrammet 90 hp vid Högskolan i Skövde enligt den nya examensordningen.

Examensordningen reglerar utbildningens mål och innehåll (Högskoleförordning 1993:100, bilaga 2). För yrkeslärarexamen gäller följande:

Yrkeslärarexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 90 högskolepoäng. För examen krävs att utbildningen omfattar följande områden: utbildningsvetenskaplig kärna om 60 högskolepoäng och verksamhetsförlagd utbildning om 30 högskolepoäng, förlagd inom relevant verksamhet och ämne. Studierna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan ska anknyta till kommande yrkesutövning och omfatta följande:

- skolväsendets historia, organisation och villkor samt skolans värdegrund innefattande, de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna,
- läroplansteori och didaktik,
- vetenskapsteori och forskningsmetodik,
- utveckling, lärande och specialpedagogik,
- sociala relationer, konflikthantering och ledarskap,
- bedömning och betygsättning, och
- utvärdering och utvecklingsarbete

Yrkeslärarprogrammets nationella och lokala mål

För yrkeslärarexamen ska studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som yrkeslärare i den verksamhet som utbildningen avser. Studenten ska även visa kunskap och förmåga för annan undervisning för vilken examen enligt gällande föreskrifter kan ge behörighet.

Kunskap och förståelse

För yrkeslärarexamen ska studenten

- visa sådana kunskaper i didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt samt visa kännedom om vuxnas lärande,
- visa kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa sådan kunskap om barns och ungdomars utveckling, lärande, behov och förutsättningar som krävs för yrkesutövningen,
- visa kunskap om och förståelse för sociala relationer, konflikthantering och ledarskap,
- visa kunskap om skolväsendets organisation, relevanta styrdokument, läroplansteori och olika

- pedagogisk-didaktiska perspektiv samt visa kännedom om skolväsendets historia, och
- visa fördjupad kunskap om bedömning och betygsättning

Färdigheter och förmåga

För yrkeslärarexamen ska studenten

- visa fördjupad förmåga att skapa förutsättningar för alla elever att lära och utvecklas,
- visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat, för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet,
- visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt,
- visa förmåga att ta till vara elevers kunskaper och erfarenheter för att stimulera varje elevs lärande och utveckling,
- visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling,
- visa förmåga att identifiera och i samverkan med andra hantera specialpedagogiska behov,
- visa förmåga att observera, dokumentera och analysera elevers lärande och utveckling i förhållande till verksamhetens mål och att informera och samarbeta med elever och deras vårdnadshavare,
- visa förmåga att kommunicera och förankra skolans värdegrund, inbegripet de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna,
- visa förmåga att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av elever,
- visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten,
- visa kommunikativ förmåga i lyssnande, talande och skrivande till stöd för den pedagogiska verksamheten,
- visa förmåga att säkert och kritiskt använda digitala verktyg i den pedagogiska verksamheten samt att beakta betydelsen av olika mediers och digitala miljöers roll för denna, och
- visa förmåga att i den pedagogiska verksamheten utveckla färdigheter som är värdefulla för yrkesutövningen

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För yrkeslärarexamen ska studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot elever och deras vårdnadshavare,
- visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens både i yrkesämnet och i det pedagogiska arbetet.

Övrigt

För yrkeslärarexamen ska också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Lokala mål för lärarutbildningen vid Högskolan i Skövde (enligt Utbildningsplan för Yrkeslärarprogrammet senast fastställd 2014-02-20)

Efter avslutad utbildning ska studenten kunna:

- dokumentera och analysera erfarenhetsgrundade frågeställningar knutna till egen yrkespraktik, samt sätta dessa i relation till teoretiska perspektiv som kan bidra till relevant verksamhetsutveckling,
- hantera och analysera yrkesverksamheten utifrån ett yrkesetiskt perspektiv på ett kritiskt och reflekterande sätt samt
- kritiskt och konstruktivt förhålla sig till informationsteknikens möjligheter i undervisning och i andra yrkesmässiga sammanhang, samt visa kompetens att på ett innovativt sätt använda sig av dessa möjligheter.

Studenten som antas till yrkeslärarutbildning förväntas ha de ämneskunskaper som krävs för undervisning i de yrkesämnena som studenten bedöms som särskilt behörig i. Förutom grundläggande behörighet krävs relevant och kvalificerad yrkeskunskap förvärvad genom yrkeserfarenhet, högskoleutbildning eller eftergymnasial utbildning. Behörighetskraven för antagning till Yrkeslärarprogrammet innebär därmed att den sökande blir bedömd som behörig i ett eller flera yrkesämnena. Vilka ämnen som definieras som yrkesämnena beslutas av Universitets- och Högskolerådet, som också beslutar om de kriterier som ska uppfyllas för respektive ämne.

VFU I YRKESLÄRARPROGRAMMET

Med utgångspunkt i nationella krav och lokala beslut om VFU beskrivs i detta avsnitt övergripande organisation av VFU vid Högskolan i Skövde. Inledningsvis presenteras programstruktur för halvfart respektive helfartsstudier.

Översikt programstruktur

Yrkeslärarprogrammet erbjuds på halvfart (50 %) och helfart (100 %). Det består av sammanlagt sex kurser. Utbildningen ges som blandad utbildning med vissa studier på distans tillsammans med schemalagda dagar på Högskolan. I programmet ingår 30 hp VFU. Dessa högskolepoäng är dels fördelade på programmets fyra inledande kurser, dels som en egen VFU-kurs omfattande 15 hp under utbildningens avslutande termin. **(Observera att de antal VFU-dagar som är angivna nedan gäller för studenter som är antagna från höstterminen 2015. För studenter som är antagna innan dess gäller vad som angivits i kursplanen).**

100 % (helfart)

Termin 1	Termin 2	Termin 3
Socialisation, lärande och kunskap 15hp, PE154G VFU 15 dagar	Lärarprofession och ledarskap i yrkesutbildning, 15 hp, PE331G, VFU 10 dagar	Pedagogiska processer i yrkesutbildning, 15hp, PE532G, ingen VFU
Yrkesetik och demokratiska värden i yrkesutbildning, 15hp PE161G VFU 10 dagar	Lärande och undervisningsstrategier i yrkesutbildning 15 hp, PE343G, VFU 20 dagar	Pedagogiska processer i yrkesutbildning - verksamhetsförlagd utbildning, 15hp, PE531G VFU 45 dagar

50 % (halvfart)

Termin 1	Termin 2	Termin 3
Socialisation, lärande och kunskap 15hp PE154G VFU 15 dagar	Lärarprofession och ledarskap i yrkesutbildning 15 hp PE331G, VFU 10 dagar	Yrkesetik och demokratiska värden i yrkesutbildning 15 hp PE161G VFU 10 dagar
Termin 4	Termin 5	Termin 6
Lärande och undervisningsstrategier i yrkesutbildning 15hp PE343G, VFU 20 dagar	Pedagogiska processer i yrkesutbildning 15hp PE532G, ingen VFU	Pedagogiska processer i yrkesutbildning – verksamhetsförlagd utbildning 15hp PE531G VFU 45 dagar

VFU är kursplanestyrd och målstyrd. Examensmål och kursmål avgör innehållet i VFU och hur detta innehåll ska prövas och bedömas i slutet av respektive kurs. I allmänhet är VFU-dagar inte schemalagda av Högskolan. VFU-dagarna kan därmed anpassas till studentens och VFU-skolans behov. VFU-dagarna måste vanligen förläggas till de tillfällen då studenten kan erbjudas rika möjligheter till egen undervisning i de egna yrkesämnena samt

delaktighet i yrkeslärarens arbetsuppgifter. Givetvis kan VFU inte genomföras de dagar som undervisningen är förlagd till Högskolan. Eftersom VFU handlar om att mer eller mindre självständigt utöva läraryrket är dessa dagar (högskolepoäng) obligatoriska och måste kompenseras vid frånvaro.

VFU-skola/placering

VFU-placering för den enskilde studenten avgörs av ett antal principer som dels regleras nationellt, dels lokalt. Målet är att varje student ska få en VFU med relevant innehåll och med hög kvalitet. Beslut om VFU-plats görs av VFU-ledare samt programansvarig. Följande principer gäller för val av VFU-plats.

1. VFU ska ge möjligheter för studenten att utveckla ämnesdidaktisk kompetens vilket innebär att öva och utvärderas i undervisning i det eller de yrkesämnen där studenten har bedömts som särskilt behörig i, och som efter avslutad lärarutbildning och enligt examensbevis blir studentens undervisningsämne eller undervisningsämnen. I vissa fall kan två yrkesämnen kräva liknande erfarenhetsgrundade och teoretiska kunskaper, där VFU i det ena ämnet kan anses täcka kraven i det andra ämnet.
2. VFU kan mot bakgrund av ovanstående behöva genomföras på fler än en VFU-skola under utbildningen.
3. VFU-placeringen kan ske inom ramen för studentens anställning som obehörig lärare. Skälet till det är målet att öka andelen behöriga yrkeslärare och därmed underlätta för huvudmän. Här vill Högskolan betona kravet på likvärdig utbildning oavsett anställning eller inte, det vill säga att studenten ges nödvändiga villkor för att genomföra sin lärarutbildning.
4. VFU kan fullgöras vid VFU-skolor i de kommuner där Högskolan har särskilt avtal, i annan kommun eller i fristående skola. Inga geografiska hinder finns. Däremot kan en konkurrenssituation mellan fler studenter påverka möjligheten till en placering.
5. VFU-skolan ska utse en eller flera VFU-handledare som introducerar, handleder och utvärderar studentens prestationer i VFU. VFU-handledaren behöver av skolans huvudman/rektor ges förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag enligt dessa riktlinjer. Rektor är ytterst ansvarig för VFU på den skola där studenten är placerad.

VFU-ansökan för den student som inte arbetar som lärare

Den student som inte arbetar som lärare söker VFU-plats via särskild blankett som lämnas till Högskolans VFU-ledare, som sedan tar ansvar för rekrytering av VFU-plats. Studenten tilldelas en VFU-handledare som tillsammans med studenten planerar VFU-perioden, handleder och utvärderar studentens prestationer och måluppfyllelse i VFU.

VFU för den student som arbetar som yrkeslärare

Den student som arbetar som yrkeslärare inom gymnasieskolan (ungdoms- och/eller vuxenutbildning) kan, som nämnts tidigare, genomföra VFU i sitt arbete. Studenten ansvarar för att i samråd med rektor skapa förutsättningar för att nå aktuella kursmål. Studenten har en VFU-handledare (lärare/rektor) som ansvarar för att studenten prövas och bedöms i enligt

med kursens VFU-mål. Rektor har ansvaret för att VFU-handledare utses samt att studenten ges förutsättningar att genomföra VFU i arbetet. Detta kan till exempel kräva viss nedsättning i undervisningstid, eller att studenten ges möjlighet att undervisa/genomföra VFU i de yrkesämnen som studenten kommer att få behörighet i.

Validering av VFU

Den student som har erfarenhet av att arbeta som lärare kan ansöka om validering av VFU. Validering innebär att studenten prövas mot utbildningens VFU-mål. Prövningen genomförs både skriftligt, och i det konkreta lärararbetet. Information om validering finns i mappen Validering på respektive kurssajt. Ansökan om validering kan ske vid utbildningens start eller senare under utbildningen. Anmälan lämnas på särskild blankett till programansvarig.

UTFORMNING AV VFU

En grundläggande idé med VFU är att studenten ska knytas till en skolas **reguljära verksamhet, under en längre tid**. Genom att följa samma skolas verksamhet kan en förståelse, och viss förtroenhet för läraryrkets innehåll och villkor utvecklas.

Yrkeslärarprogrammet vid Högskolan bygger på tanken att praktik och teori utgör ”två sidor av samma mynt”. Det är väsentligt att studenten redan i detta tidiga skede får möjlighet att studera och delta i **så mycket som möjligt av skolans vardag**. Studenten ska under sin utbildning få erfara lärararbetets komplexitet och dess många dimensioner.

VFU-skolans/VFU-handledarens roll är alltså främst att **erbjuda en rik lärandemiljö** som ger studenten förutsättningar att utveckla ett relevant yrkeskunnande. Detta sker **genom att studenten ges möjlighet att studera, pröva och reflektera**. Att delta i undervisning förutsätter att studenten även behöver få ta del av och medverka vid för- och efterarbete av undervisning. Utgångspunkten i yrkeslärarutbildningen är att lärandet främjas av att utgå i det konkreta varför VFU blir centralt för att lära sig ”hantverket” i läraryrket. I den högskoleförlagda delen får studenten möjlighet att följa upp sina erfarenheter genom att analysera och kritiskt granska dessa. I yrkeslärarutbildningen som helhet har vi därför en intention att integrera olika utbildningsmoment, examinationsuppgifter och läsning vilket innebär att högskoleförlagd utbildning ska erbjuda rika möjligheter för studenten att tillsammans med andra pröva, reflektera och kritiskt granska skolans verksamhet och den egna yrkesrollen.

Med undervisning i yrkesutbildning avses alla förekommande former av undervisning, och undervisning i alla de miljöer som förekommer i yrkesutbildning. Studenten ska ges möjlighet att undervisa i så många olika situationer som möjligt. Studenten ska även under sin utbildning komma i kontakt med genomförande och handledning av gymnasiearbetet. **Högskolan har inte fastställt hur många undervisningstillfällen studenten ska ansvara för. Studenten och VFU-handledaren planerar för att studenten ges goda möjligheter till egen undervisning och undervisning tillsammans med annan lärare.**

Högskoleförelagd och verksamhetsförelagd tid utgör lika viktiga delar i lärarutbildningen. Den verksamhetsförelagda delen har mer karaktären av situationsbundet lärande där en mångfald av erfarenheter utgör innehåll. Denna del av utbildningen styrs i hög grad av studentens frågor, observationer och delaktighet i relation till de möjligheter VFU ger. **Studenten ska få stöd av VFU-handledare/lärare.** Principen om stöd bör bygga på samma förhållande som gäller för nyanställda lärare och kollegor i samarbete. **Utöver detta ska studenten ges tid för handledande samtal.** Vår erfarenhet är dessutom att många lärare också upplever att studenten kan tillföra arbetslaget nya infallsvinklar inom olika områden. Detta gäller troligen också den student som redan är anställd som lärare. Studenten är därmed en resurs. Detta innebär ett givande och tagande från båda parter. Högskolan vill betona vikten av att studenten ges möjlighet att **successivt utveckla en egen pedagogisk förståelse och medvetenhet om undervisning och yrkeslärares uppdrag.** Därför är det centralt att studenten dels får se och erfara hur undervisning och lärares arbete kan vara, dels att VFU inte enbart utgör ett övningsfält utan också ett kunskapsfält som kan studeras. **Det betyder i realiteten att stora krav ställs på studenter att ta egna initiativ och eget ansvar i sitt lärande.**

Vid starten av en VFU-period ska studenten planera utbildningen i samarbete med VFU-handledare och i relation till personliga mål och aktuella kursmål. Detta innebär att studenten har ett eget ansvar att kontinuerligt informera sin VFU-handledare.

I samband med VFU har studenten olika typer av undersökande uppgifter som styrs av kursmål och i hög grad formuleras av Högskolans lärare. Dessa uppgifter ska inte betraktas som statiska utan måste kunna anpassas till den aktuella verksamheten. Syftet med dessa uppgifter är att vara verktyg för studentens måluppfyllelse.

STUDENTENS ANSVAR

- Studenten har kunskap om innehållet i de dokument som styr VFU och visar god kännedom om utbildningens kurser, kursmål och uppgifter. Studenten ska kunna informera om utbildningen och vidarebefordra eventuella frågor från arbetslaget/skolan till Högskolan.
- Studenten tar ansvar för sin egen kunskapsutveckling och tar under VFU egna initiativ och ansvar för att få en så rik erfarenhet som möjligt, vilket inkluderar såväl undervisning som lärararbetets övriga arbetsuppgifter. Detta kräver ett aktivt deltagande under VFU-dagarna.
- Studenten avkrävs god planering och framförhållning i samarbete med arbetslaget.
- Studenten medverkar i trepartsamtal med besökande lärare från Högskolan och VFU-handledare.
- Studenten tar initiativ till att diskutera aktuella frågeställningar som kan leda till egna studier inom ramen för lärarutbildningen.
- Studenten kontaktar Högskolans VFU-ledare i god tid före VFU-periodens start om uppgifter om placering eller handledare saknas eller ändrats.

VFU-HANDLEDARES ANSVAR

- VFU-handledaren ansvarar för att låta studenten vara delaktig i arbetslagets hela verksamhet.
- VFU-handledaren ska stödja studenten och hjälpa denne att utveckla förmågan att kunna planera och utvärdera undervisning samt diskutera situationer, handlingar och erfarenheter. En viktig princip är att studenten ska få möjlighet att se variationer i sättet att hantera olika situationer samt få diskutera dessa. För att genomföra detta krävs att studenten får delta i de samtal som förs i olika sammanhang samt att studenten erbjuds samtal av handledande karaktär utifrån olika infallsvinklar.
- VFU-handledaren kan ta egna initiativ till att utforma VFU-uppgifter som passar den egna verksamheten. Arbetslaget ska involvera studenten i de samtal som förs kring skolutveckling, samt pågående och planerade projekt och utvecklingsinsatser.
- Studenten är en viktig resurs. Samtidigt är det viktigt att betona att studenten deltar i en utbildning. I ett arbetslag åtar man sig uppgifter och hjälper normalt varandra vid tillfällig frånvaro. Samma principer kan gälla för studenten, MEN det måste ske på studentens villkor. Det är viktigt att studenten känner att en sådan förfrågan är uttryck för ett förtroende från skolans sida och inte ett utnyttjande.
- Värdet av kontinuerlig, vardaglig och specifik utvärdering av studentens prestationer ska betonas. Utöver det vardagliga samtalet gör VFU-handledaren en samlad skriftlig utvärdering av studentens måluppfyllelse vid varje terminsslut. Studenten ansvarar för att aktuella blanketter är tillgängliga och lämnas vidare till Högskolan.
- VFU-handledaren deltar i trepartsamtal i anslutning till besök från Högskolan.
- VFU-handledaren ska meddela rektor samt ta kontakt med Högskolan i de fall studenten riskerar att inte uppnå målen under innevarande VFU-period.

SKOLLEDNINGENS ANSVAR

- Skolledningen ansvarar, tillsammans med VFU-handledare och lärare från Högskolan, för att VFU-placeringen får den utformning som utbildningsplan, kursplaner och riktlinjer föreskriver.
- Studenten ska ges möjlighet att presentera sig själv och sin utbildning.
- Skolledningen ansvarar för att studenten blir förtrogen med hur VFU-skolan fungerar som ett pedagogiskt, organisatoriskt och ekonomiskt system.
- Om tveksamheter eller problem uppstår angående studentens möjlighet att uppnå planerade mål eller om dennes lämplighet för läraryrket ifrågasätts bör Högskolan underrättas i ett tidigt skede. Därefter beslutas i varje enskilt fall om åtgärder, till exempel mer konkreta delmål med kontinuerliga utvärderingar.
- Skolledningen kan se studenten och lärarutbildningen som en del i arbetet med skolutveckling.

HÖGSKOLANS ANSVAR

- Högskolan ansvarar för att kontinuerligt via studenten, hemsidan www.his.se/Utbildning/Hitta-utbildning/vara-program/Yrkeslararprogrammet/ och genom möten informera om utbildningens högskoleförlagda och verksamhetsförlagda del.
- Medverkande skolor (arbetslag och rektorer) inbjuds till ett möte om VFU och övriga frågor kring yrkeslärarutbildningen varje termin. Under detta möte kan också studenter delta. Vid vissa tillfällen kan dessa möten erbjuda föreläsningar på ett aktuellt tema.
- Högskolan formulerar underlag för dokumentation av mål och utvärdering av VFU.
- Högskolan förbereder studenten på VFU i respektive kurs.
- Högskolan informerar studenter om syfte och mål med VFU i lärarutbildningen. Specifik information inför respektive VFU-period ges av kursansvarig lärare.
- VFU-uppgifter ska fungera som ett stöd för studentens måluppfyllelse i kursen. Detta innebär att de måste kunna anpassas till studentens aktuella VFU-skola.
- Lärare från Högskolan besöker alternativt har telefonkontakt med studenter och VFU-handledare. Besökande lärare bedömer studentens aktuella prestationer samt diskuterar förutsättningar för måluppfyllelse. VFU-besöket utgör en del av underlaget för bedömning av VFU. Mål för VFU redovisas på aktuellt utvärderingsformulär som finns att hämta på Högskolans hemsida och i vissa fall via kurssajt. Studenten ansvarar för att informationen delges VFU-handledare.
- Högskolan ska vara lyhörd för de behov av VFU-skolans skolutvecklande insatser som kan tillgodoses inom lärarutbildningens ram. Möjlighet finns till seminarier på den lokala skolan, där studenter presenterar egna studier. Studenters rapporter kan utgöra ett för lärare intressant diskussionsunderlag, inte minst eftersom studenterna ofta genomför studier vid den egna VFU-skolan. Mer information förmedlas av studenten.
- I de fall studenten behöver särskilt stöd i samband med sin VFU ansvarar Högskolan för att initiera och genomföra de insatser som krävs.
- Högskolans lärare utgör samarbetspartners på det sätt som tidigare beskrivits. Frågor som rör den verksamhetsförlagda utbildningen kan ställas till VFU-ledare alternativt kontaktperson från Högskolan.
- Högskolan erbjuder handledarutbildning (7,5 hp) på distans i anslutning till placering av student. Utbildningen ger kompetens att planera VFU, handleda och utvärdera studentens prestationer. Examinationer genomförs i anslutning till VFU-besök samt genom skriftlig redovisning.

VFU-BESÖK

Utöver kursansvariga lärare finns det även andra lärare som gör VFU-besök. Varje student har information om vem som är kontaktperson och som kommer att göra besök. Studenten tar ansvar för att VFU-handledaren får nödvändig information inför och under VFU. Studenten ska kunna svara på frågor eller tillhandahålla skriftlig information.

Studenten får under sin utbildning i normalfallet två VFU-besök av Högskolans lärare. Därutöver har Högskolans lärare samtalskontakt med student och VFU-handledare i första kursen. Besökets syfte och mål är att i samråd med student och VFU-handledare göra en formativ bedömning och att diskutera nödvändiga och möjliga utvecklingsområden samt eventuella utmaningar.

Vanligen tar besökande lärare en kontakt med studenten via aktuell kurssajt i Scio för planering av VFU-besöket. Studenten planerar besöket i samråd med VFU-handledaren. Besöket ska göras i samband med att studenten ansvarar för eller är delaktig i undervisning. Därefter genomförs ett trepartssamtal som leds av besökande lärare. Senast tre vardagar före besöket mailar studenten en lektionsplanering och en självbedömning till besökande lärare. Även VFU-handledaren ska i god tid före besöket ta del av studentens lektionsplanering och självbedömning.

VFU-kontakt genomförs i kurserna Socialisation, lärande och kunskap, 15 hp PE154G, Lärande och undervisningsstrategier i yrkesutbildning, 15 hp, PE343G och i pedagogiska processer i yrkesutbildning-verksamhetsförlagd utbildning, 15 hp, PE531G.

VFU-besök i samband med validering av VFU sker efter överenskommelse mellan student, VFU-handledare och besökande lärare från Högskolan. I samband med detta besök ska studenten genomföra undervisning. Läraren från Högskolan gör en summativ bedömning utifrån mål och bedömningskriterier.

Trepartssamtal

Vid VFU-besök genomförs så kallade trepartssamtal. I trepartssamtalet deltar studenten, handledaren och besökande lärare från Högskolan. Trepartssamtalen ska medverka till att skapa kontinuitet och progression i studentens professionsutveckling. Utgångspunkter för samtalet är studentens undervisning, självbedömning och VFU-målen. Samtalet bör ha prägel av ett utvecklingssamtal med formativ inriktning, genom att diskutera studentens styrkor och utvecklingsområden och möjliga vägar framåt. VFU-handledare och besökande lärare från Högskolan gör även, utifrån bedömningskriterier och VFU-mål, en bedömning av studentens möjligheter att nå de förväntade VFU-målen vid kursens slut. En förutsättning för ett bra samtal är att alla parter är väl inlästa på studentens självbedömning, och kursens

VFU-mål. Samtalet beräknas ta cirka 60 minuter.

Besökande lärare från Högskolan inleder trepartssamtalet med att klargöra syftet med och ramarna för samtalet samt ansvarar för att dessa efterföljs. Studenten berättar vad hon eller han vill ta upp under samtalet. Studentens ansvar för innehåll och genomförande ökar från första till sista samtalet i utbildningen.

Student, VFU-handledare och besökande lärare från Högskolan har gemensamt ansvar för att alla tre kommer till tals i samtalet, att samtalet ger en allsidig och problematiserande bild av studentens insatser under VFU. I slutet av samtalet ska alla tre parter få möjlighet att ge sin sammanfattning av vad som framkommit. Besökande lärare från Högskolan dokumenterar VFU-handledarens muntliga utlåtande om studenten på en särskild blankett. Om risk för underkännande föreligger, ska skriftliga kommentarer samt förslag på stödåtgärder formuleras och undertecknas av samtliga deltagande i samtalet.

Lektionsplanering

I formuleringen av en lektionsplanering ska didaktikens grundfrågor (vad, hur och varför) hanteras. Detta innebär bl.a. att lektionsplaneringen ska utgå från yrkesämnets syfte, kursens centrala innehåll och kunskapskrav. I lektionsplaneringen beskrivs undervisningens mål, innehåll, arbetsformer samt också hur bedömning av elevernas kunskaper utifrån kunskapskraven ska följas upp och dokumenteras. Planeringen innehåller även motiv till gjorda didaktiska val samt hur undervisningen ska utvärderas i relation till läroplanens övergripande mål och riktlinjer samt kursens centrala innehåll och kunskapskrav.

Självbedömning

Inför trepartssamtalet med VFU-handledare och besökande lärare från Högskolan skriver studenten en självbedömning med utgångspunkt i de individuella målen och kursens VFU-mål. Senast klockan 12:00, tre vardagar före trepartssamtalet, skickar studenten sin självbedömning samt aktuell lektionsplanering till besökande lärare via aktuell kurssajt i Scio. I självbedömningen ska studenten så konkret som möjligt beskriva hur hon eller han arbetar för att uppnå de individuella målen och VFU-målen. Studenten ska reflektera över erfarenheter och kan utgå från följande frågor:

- 1) *Hur har du arbetat för att uppnå kursmålen för VFU?*
Vad har du genomfört för undervisning? Hur har du tagit hjälp av din VFU-handledare, arbetslaget och elevgruppen för återkoppling?
- 2) *Hur ser du att du uppnått målen?*
Beskriv situationer där du ser att du uppfyllt målen. Hur blir det tydligt att du inte helt eller delvis uppfyllt målen? Vad krävs ytterligare av dig för att uppfylla dessa mål? Hur kan du arbeta vidare?
- 3) *Vad har du lärt dig?*

Vilka möjligheter och vilka svårigheter har du fått syn på? Vilka nya insikter har du fått om dig själv som lärare, om ditt ledarskap, din kommunikativa kompetens, ditt ämnes- och ämnesdidaktiska kunnande och din förmåga att organisera för lärande?

- 4) *Vad vill du ta upp under samtalet? Är det något speciellt i undervisningssituationen som du vill att besökande lärare från Högskolan ska "titta på" vid besöket?*

Avslutande reflektion

Efter besöket ska studenten skriva en sammanfattning över lärdomar och reflektioner gjorda i samband med trepartssamtalet. Studenten redogör även för hur hon/han tänkt arbeta vidare med de utvecklingsområden som fokuserats under trepartssamtalet. Sammanfattningen ska skickas till besökande lärare senast två veckor efter genomfört VFU-besök. Besökande lärare ansvarar för att sammanfattningen kommer kursansvarig lärare och examinator till godo.

ÖVRIGT

Bedömning

VFU är en del av utbildningens kurser vilket innebär att kursexaminator gör den summativa bedömningen av studentens måluppfyllelse och sätter ett betyg. VFU utgör ett särskilt moment i en kurs och blir därmed en del av ett kursbetyg. Betygskalan underkänd, godkänd och väl godkänd används. Efter varje avslutad kurs fyller VFU-handledaren tillsammans med studenten i en skriftlig utvärdering där studentens prestation i relation till formulerade mål värderas. Ifyllt dokument lämnas till kursansvarig lärare senast en vecka efter avslutad kurs eller om frånvaro förekommer när frånvarodagarna är kompletterade

Studenten har ansvar för att meddela frånvaro samt att i samråd med VFU-handledare, VFU-ledare och kursansvarig planera för åtgärder.

Ej uppnådda mål i VFU

Högskolans kursexaminator är bedömningsansvarig för den verksamhetsförlagda utbildningen. Vid eventuella problem under VFU skall snarast Högskolan kontaktas. Därefter ansvarar lärare från Högskolan för samtal med VFU-handledare och student. VFU-handledaren ska i första hand beskriva den aktuella situationen utifrån sitt perspektiv. Beslut om åtgärder sker utifrån studentens individuella förutsättningar och behov. Vid alla beslut är villkoren för lärarexamen samt aktuella kursmål vägledande. Den student som inte når kursmålen har rätt att göra om VFU-perioden *en gång* i varje kurs. Se också *Policy för bedömning av studenters måluppfyllelse i verksamhetsförlagd utbildning i lärarutbildningen*.

Uppstår tveksamhet om studentens möjlighet att fullfölja utbildningen eller lämplighet att utöva läraryrket, prövas om studenten bör rådats att inrikta sina studier mot annan yrkesverksamhet. Sådan prövning, som bör ske så tidigt som möjligt i utbildningen, görs av

programansvarig lärare i samråd med studenten och berörda lärare vid Högskolan.

Frånvaro

Huvudprincipen är att antalet VFU-dagar är obligatoriska och att frånvaro ska kompenseras.

VFU utomlands

Det finns möjlighet att förlägga en del av VFU i en skola utomlands. Beviljande av denna typ av VFU görs av programansvarig och VFU-ledare. Högskolan har internationellt samarbete som möjliggör VFU inom vissa yrkesområden/yrkesämnen.

Sekretess och tystnadsplikt

Sekretess innebär ett förbud att röja uppgifter och är en inskränkning i den svenska offentlighetsprincipen. De känsliga uppgifter som skolpersonal tar del av i sitt elevvårdande arbete skyddas av bestämmelser i sekretesslagen SFS 2009:400. Studenter som genomför VFU lyder under samma lagstiftning och regelverk som lärare i VFU. VFU-skolan där studenten genomför sin VFU kan begära att studenten undertecknar en sekretessförbindelse.

Registerutdrag

Registerutdrag ska visas upp inför praktiktjänstgöring **om arbetsgivaren kräver det**. Med praktiktjänstgöring avses i detta sammanhang verksamhetsförlagd utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Försäkring

Se information om studentförsäkring.

<http://www.his.se/Ar-student/bra-att-veta/Studentforsakring/>

Studentens ansvar under VFU bygger på ett ömsesidigt förtroende d v s inga generella riktlinjer kan anges.

Avtal

Högskolan har slutit VFU-avtal med kommuner som erbjuder yrkesutbildning. I avtalet regleras parternas ansvar samt den ersättning som utgår. Kommunen ansvarar för att information om avtal når respektive skola. De kommuner/utbildningsanordnare som inte slutit avtal ersätts enligt samma princip som övriga om inget annat beslutas i enskilt fall.

Allmänna råd för likabehandling av studenter

Utgångspunkten för arbetet med jämställdhet och mångfald är att alla medarbetare och studenter ska behandlas med tolerans och respekt oavsett kön, etnicitet, religiös tillhörighet, sexuell läggning eller funktionshinder. Detta gäller även för studenter under VFU. Relaterade dokument finns publicerade på: <http://www.his.se/om-oss/Organisation/Styrdokument/Jamstalldhet-och-mangfald/>

Programråd

Varje utbildningsprogram vid Högskolan i Skövde har ett programråd i syfte att knyta samman utbildning och yrkesverksamhet. Programrådet är ett forum för ömsesidig

information samt diskussion och frågor relaterade till både yrkesläroutbildning och skolutveckling. I programrådet behandlas frågor kring avtal, ersättning, utbildning för handledare samt behov av annan typ av kompetensutveckling. Programrådet kan även fungera som remissinstans. Programrådets externa ledamöter är vanligen knutna till den närliggande regionens kommuner och fristående skolor. Externa ledamöter utses av skolhuvudmännen.

Kontaktuppgifter för yrkesläroprogrammet

VFU-ledare: Gunvi Broberg, e-post: gunvi.broberg@his.se tele: 0500-44 82 74

Programansvariga: Ingela Gyllspång, e-post: ingela.gyllspang@his.se tele: 0500-44 82 69
och Susanne Gustavsson, e-post: susanne.gustavsson@his.se tele: 0500-44 82 31